

L'Uniun dils Gualsers ei seradunada a Sursaissa

■ (anr) Sonda passada ein rodund 250 Gualsras e Gualsers digl entir cantun Grischun seradunai a Sursaissa alla 52avla radunonza annuala da lur uniun. Per l'emprema ga ei la radunonza stada sut l'egida dad Elisabeth Mani-Heldstab ch'ei vegnida eligida presidenta alla radunonza digl onn passau. Siu empren onn d'uffeci ha ella mess sut il motto «Begäniga»: Sentupadas da Gualsras e Gualsers en Svizra ed egl exteriur, mo era scuntradadas cun persunas d'alters lungats el cantun Grischun. Sentupadas porschan denton era las radunonzas annualas dils Gualsers che han liug mintg'onn en in auter liug. Ellas porschan als commembers, mo era als organisaturs la pussevividad d'in contact vicendeivel. Che quei vegn beneventau muossa mintgamai la gronda participaziun. Biars nezegian il di per empren d'enconuscher auters lohghens da viver dils Gualsers, lur particularitads e lur atgnadads, seigi davart la cultura, la historia ni era davart igl avegnir. Cusseglie governativ *Martin Jäger* ch'ei dapi 30 onns commember dall'Uniun dils Gualsers ha purtau ils

salids dalla regenza grischuna. Quei salid ha el cumpletat cun ina historietta da Georg Fient en tudestg gualser dalla Purtenza. In novum ei il program dalla dieta staus. La radunonza generala ha gia giu liug avonmiezdi e buca pli sco entochen dacheu mintgamai suentermiezdi. Cheutras ei sepurschiu temps da gentar e silsuenter da nezegiar las caschuns d'excursiun. Da quellas ei vegniu fatg stediamein diever.

Sco quei ch'ils responsabls per l'uniun constateschan ha Sursaissa purschiu in beinvegni zun cordial. Il program dil di ei vegniu arranschaus per gronda part dall'uniun locala Pro Supersaxa Sursaissa. Il program ha cumpigliu prelecziuns en tudestg da Sursaissa, ina presentaziun dils tamburs, in sketch en dialect dils commembers dall'Uniun da teater Sursaissa sco era pussevividad da viseta ed excursiun sin la Via dils Gualsers ni atras il vitg da Sursaissa/Cuort. Impressiunonts ei per la maioritad dils Gualsers ch'ei per gronda part protestants il grond diember da bialas baselgias e capluttas ella vischnaunca catolica Sursaissa.

Il cussegl da vischnaunca da Mustér ha da tractar venderdis proxim in tschuppel impurtantas fatschentas.

FOTO H. HUONDER

Pensum da lavur vegn definit da niev

Il cussegl da vischnaunca da Mustér sefatschenta dall'incumbensa dalla suprastanza communal

DA HANS HUONDER / ANR

■ En sia seduta da venderdis proxim sefatschenta il cussegl da vischnaunca da Mustér dil volumen dil pensum da lavur dil president communal e dils geraus. En discussiun stat era ina varianta da reducir la suprastanza communal da tschun sin treis dels. Igl onn 2007 ein suprastanza e cussegl da vischnaunca sefatschenta intensivamein dil pensum da lavur dil president communal. Suent l'abdicaziun d'*Aldo Tuor* eis ei ditg buca reussiu d'anflar in niev cau communal. Lu ei sepresentau ina soluziun, denton mo cun la cundiziun da scaffar per il president communal in pensum da lavur da 80 pertschien. La suprastanza communal aveva presentau al parlament quella varianta, denton senza success. Lez ei staus dil meini ch'ei seigi da tscherchar autras soluziuns e da responder il pensum da lavur pli profundamein. La fin finala ei *Dumeni Columberg* allura staus prompts da sorprendere il presidi. La damonda davart il pensum da lavur ei lu buca pli stada actuala ils onns suandonts. Igl unviern vargau han las autoritads communalas allura puspei repriu la discussiun en vesta allas elecziuns communalas da quest atun. Uss ei la lavur dalla cumissiun predeliberonta sin meisa e vegn tractada venderdis sera.

Pensum transformabel

La cumissiun predeliberonta propoza il cussegl da vischnaunca in pensum da lavur total da 100 pertschien per la suprastanza communal. Da quel duei il president haver ina cumpart da 50 entochen maximalmeins 74 pertschien. Ils ulteriurs 26 pertschien dil pensum vegnessen reparti per mintgamai 6,5 pertschien sin mintga singul geraus. Il president communal sa far ina proposta concernent il pensum da lavur ch'el giavischia e quei sin fundament d'ina descripiun dallas incaricas. Quella duei allura vegnir sutta messa pil consentiment alla cumissiun da gestiun. Sin fundament da quella varianta transformabla sa il president communal era sorprendere in pensum da 50 pertschien e delegar cheutras pensums pli gronds ad in geraus ni l'auter. Quei ei ina varianta pragmatica che tegn quen dalla qualificaziun dallas persunas eligidas en suprastanza communal. Tenor la cumissiun predeliberonta duei la suprastanza communal s'occupar egl avegnir primaramein da lavur strategica e surschar l'activitad operativa alla direzziun communal previda sin fundament dalla constituziun communal e dil reglament da fatschentas. En discussiun metta la cumissiun predeliberonta era ina varianta cun ina suprastanza da treis dels. Tenor ella purtassi quei ina gronda simpli-

ficaziun ed in augment dall'efficienza. Il volumen da lavur total dalla suprastanza restass medemamein tier 100 pertschien. La repartiziun fuss lu naturalmeins in'otra.

Ulteriuras fatschentas

Il cussegl da vischnaunca da Mustér sefatschenta il venderdis sera plinavon d'in credit per in preproject per la meglioeraziun funsila. Quei credit importa 350 000 francs. Medemamein tracta el il regulativ per quella ed elegia la cumissiun. Sin gliesta da tractandas stat plinavon l'iniziativa per ina midada dalla constituziun communal concernent l'elecziun e la funcziun dalla cumissiun da gestiun. Quella iniziativa pretenda che la cumissiun da gestiun vegni eligida dil pievel e buca pli entras il cussegl da vischnaunca. Quella midada era vegnida fatga tier la davosa revisiun dalla constituziun communal. Il parlament communal ha plinavon d'eleger in commember dalla cumissiun da gestiun per il temps restont dalla perioda d'uffeci 2009–2012. La tscherna complementara ei necessaria suenter l'elecziun da cusseglier communal, pader *Vigeli Monn*, sco niev avat, respectivameins sia demissiun ella cumissiun. Plinavon vegn dau la caschun da tschentar damondas.

Scolaras e scolaras dalla scola superiura da Sumvitg alla partenza dils Helsana-Trails sut Cumpadials.

FOTO S. ROTHMUND

Helsana Trails a Sumvitg

Scolars dalla scola superiura da Sumvitg han preparau duas interessantas rutas da cuorer

■ (anr/sr) Diltut novas ein las duas rutas da cuorer a Sumvitg buc, novas ein denton las tablas da Helsana Trail che animeschan da semuentar e muossan la via era a tals che enconuschan buca la cuntrada. La partenza per omisdas rutas ei a Plaun Petschen sut Cumpadials avon che ir sur la punt da vart dretga giu sper la senda. Igl'empre trail ei in stel pli pretensius che l'auter e va sper il Rein dalla senda da Crappa Grossa viaden tochen Pardomat Dadens. Da leu meina la ruta da totalmeins 3,95 kilometers a Pardomat Dado, Falens e puspei anavos a Plaun Petschen/Cumpadials. La secunda ruta ei empau pli leva ed era mo 2,2 kilometers liunga. Il liug da partenza ei il medem sco tier igl'empre trail. Da leu anora van ils curridders ni spassegiaders sur punt e senester tier la Resgia e dalla senda spel Rein viado tochen tier la punt nova che colligia Cumpadials cun Surrein. Da leu va ei puspei cun empau pendenza ensi viers Cumpadials, tras il vitg e puspei anavos alla partenza. «Nus lein motivar da semuentar e quei ein duas bialas rutas», di il menader dalla scola da Sumvitg, *Armon Bearth*. Sut il padrindadi

da Hesana Trail, Ryffel Running e dalla vischnaunca da Sumvitg han ils scolaras dil scalem superiur da Sumvitg montau las tablas d'instrucziun agl ur dallas duas sendas. Tenor Helsana ein tals percors specialmeins adattai pil trenament da mintgadi e per cuorer, spassegiar ni era per far nordic walking. Els ein adattai ton per entscheviders sco era per persunas trenadas.

Trails sigl iPhone

In Trail-App gratuit (Apple-Store) responsa schizun ils Helsana-Trails sigl iPhone. Cun agid da quel anflan ils curridders en mintga liug il proxim trail. En cumbinaziun culla funcziun da «Tracking» daventa il Trail-App in partenari da trenament. Tochen ch'ils curridders gaudan il moviment ora ella natira mesira l'applicaziun distanza, tempo, temps, meters d'altezia e quenta ora contas calorias che vegnan barschadas. Per la sanadad quenta mintga pass e perquei funcziuna quella applicaziun sin mintga ruta, era sin tals che s'audan buca tiels Helsana-Trails.

Ulteriuras informaziuns: www.helsana.ch/trail/

Affons ord la cuntrada selvadia dil Napf

■ Il temps da stad culs biars kinos sut tschiel aviert s'avischina. Igl'empre en nossa regiun ha liug sonda proxima a Sagogn. L'Uniun Pro Sagogn organisescha per la 14avla gada siu eveniment principal dalla stad. Sil plaz idillic da Plaun Pigniel sur il vitg san ins guder il film svizzer «Die Kinder vom Napf». La reschissura Alice Schmid e siat dils affons ein presents. Igl atun vargau ei ina gruppa d'affons ord il «Hinterland» dil cantun Lucerna viagiava a Berlin. Leu ha la cineasta *Alice Schmid* presentau «Die Kinder vom Napf», in document emozional cun grondius maletgs. Il film ha anflau fetg buna critica. Ils 23 da zercladur, pia sonda proxima, semetta in'otra gruppa d'affons puspei sin viadi. Quella gada en direzziun sidost dil Napf, en ina cuntrada nunenconuscenta per els. Denter siat e diesch affons vegnan en Surselva. A Sagogn presentan els «Lur» film.

Il «west» lucernes

La cineasta Alice Schmid ha accumpignau culla camera duront in onn affons ord la vischnaunca muntagnarda da Romoos. Ella ha creau in ciclus digl onn cun maletgs impressiunonts da cuntradas e carstgauns che san aunc surstar ed esser frestgs e nativals. El center ein ils affons dil Napf. Davart quei film han ins saviu leger igl atun vargau commentaris sco per exempel «Il film commuenta il

cor cun sia autenticitad» ni «in film che lai surstar nus sco cun egl d'affons». Era la responsabla dil comite d'organisasiun dil 14avel Kino Open Air Sagogn, *Cornelia Meyer-Cavelti*, e ses collegas han se-schau fascinar dils affons cun lur egliadas innocentas. Spert ei l'elecziun dil film stada decidida. «Quel e buc in auter», han els getg, aschi fetg ein els stai fascinais dallas scenas da tuttas stagiuns cun affons leghers en ina cuntrada arcaica.

Ils affons vegnan era a Sagogn

Duront 91 minutas vegnan ils aspectaturs menai en ina veta genuina, denton buca davos la glina. L'aziun dil film ei da principi buc ina historia. Ins ha adina il cuolm dil Napf el dies, ina cuntrada cun bia foss,

crests e collinas, dapertut presenta la cadeina dalla Schratzenfluh. Igl'epos dad Alice Schmid descrive il mund dils 50 affons da Romoos cun ina nundetga frestgadad e humor. Sco gia igl onn vargau ha il Kino Open Air liug en preschientscha dad entgens dils protagonistas. Aschia beneventa Pro Sagogn diesch affons dil Napf sigl idillic plaz da Plaun Pigniel. In liug zun adattau per musar quei film. Quella purschida da stad che la Pro Sagogn organisescha dapi 1998 ei mo pusseviva grazia a sponsurs generus.

Il 14avel Kino Open Air Sagogn ha liug sonda, ils 23 da zercladur sil Plaun Pigniel a Sagogn. Il film vegn mussaus allas 21.30. Avon han ins caschun da reservar in bien plaz e da guder la biala sera da stad giadora. L'entrada ei libra.

Augustin Beeli

Ina dallas legras mattatschas dil Napf: Il film svizzer da Alice Schmid commuenta cun sia frestgadad e siu humor nunusitau. A Sagogn vegnan entgens dils affons ad esser presents, medemamein la reschissura.

MAD